

Асламова М. В.

Українська медична стоматологічна академія

Жовнір М. М.

Українська медична стоматологічна академія

Бондар Н. В.

Українська медична стоматологічна академія

ІНТЕРНЕТ-ЩОДЕННИКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ДИСКУРСУ БЛОГОСФЕРИ

У статті подано теоретичний огляд проблеми створення і ведення Інтернет-щоденників (блогів) арабськими студентами, які живуть та навчаються в Україні. З'ясовано й проаналізовано часто обговорювані теми, помітні труднощі, актуальні проблеми, з якими стикаються іноземці під час навчання за кордоном, зокрема у вишах України. Засвідчено, що для іноземних студентів блог – це надсучасний поширений спосіб вираження їхнього емоційного стану, внутрішніх переживань, вражень, специфіки бачення і сприйняття вітчизняного освітнього дискурсу. Це дієвий спосіб самоорганізації й співвіднесення особистого набутого досвіду з досвідом інших. Авторками дефіновано й охарактеризовано Інтернет-щоденник іноземного студента як індивідуальну форму самовираження автора, відео та текстову реалізацію бажання повідомити про особливості життя й навчання в Україні. Дослідниками постульовано міркування про те, що ведення щоденника не зводиться до періодичної фіксації подій. Наголошено на психологічній складовій, пов'язаній із труднощами адаптації до нових умов навчання і проживання. Розуміючи, що соціально-психологічна проблема для іноземців є небезпечною, у статті запропоновано низку пропозицій, які б допомогли іноземцю адаптуватися до соціокультурного й освітньо-культурного середовища вищого навчального закладу. Крім омовленого, указано й проаналізовано специфіку виховної роботи з іноземними студентами на кафедрі українознавства та гуманітарної підготовки в Українській медичній стоматологічній академії. У статті апелювано до надзавдання допомогти іноземним студентам інтегруватися в український освітньо-культурний простір, аргументовано потребу подолання заангажованого, подеколи упередженого, ставлення до України й українців, критичному сприйнятті інформації, репрезентованої на сторінках Інтернет-щоденників іноземного студентства.

Ключові слова: дискурс, блогосфера, Інтернет-щоденник, студенти-іноземці, мовний бар'єр, адаптація.

Постановка проблеми. Зростання експортного потенціалу української вищої освіти і пов'язані з цим процеси долучення до міжнародного освітнього, культурного простору зумовлюють збільшення цікавості іноземної молоді до умов життя й навчання в Україні. Сучасні закордонні випускники, які планують здобувати різну за фахом, зосібна й медичну, освіту в нашій країні, безумовно, найчастіше активно шукають корисну для них інформацію у всесвітній, а тому доступній кожному, Інтернет-мережі. Сучасний бурхливий розвиток інформаційних технологій уможливує безпосереднє спілкування вітчизняних та іноземних юнаків і дівчат незалежно від їхнього соціального статусу та місцезнаходження. При цьому

важливо пам'ятати, що «комунікація – це процес установлення і розвитку контактів між людьми, що породжений потребами спільної діяльності» [1, с. 112].

Надзвичайно актуальною в наш час є тема, пов'язана з виникненням дискурсу блогосфери як нового типу тексту, здатного відображати картину світу особистості, зануреної у віртуальну реальність. Серед іноземних студентів популярними стали Інтернет-щоденники (блоги), у яких вони повсякчас діляться досвідом навчання і проживання на території України. «У контексті актуальних мовознавчих ідей цікавість викликає мовна об'єктивація цінностей як стрижневих характеристик культури й ментальності», –

слушно зауважено у дослідженні Т. О. Лещенко [4, с. 165].

Тож, **мета статті** – аналіз Інтернет-щоденника іноземного студента як індивідуальної форми самовираження в контексті дискурсу блогосфери.

Поставлена мета передбачає розв'язання таких **завдань**: 1) дефінувати й охарактеризувати Інтернет-щоденник як елемент блогосфери; 2) оприяти часто обговорювані іноземними студентами теми, труднощі, актуальні проблеми; 3) проаналізувати специфіку виховної роботи з представниками різних країн на кафедрі українознавства та гуманітарної підготовки УМСА.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідниця віртуального дискурсу Р. Кайзер дефінує мережевий щоденник як «частотні хронологічні публікації особистих думок і веб-посилань. Блог часто подає те, що відбувається і в житті людини, і в Інтернеті» [9]. Натепер поширеним стало тлумачення інтернет-щоденника (блогу) як вербального сайту, основним змістом якого є регулярне нотування коротких записів (залежно від їх погодинної значимості), додавання зображень чи мультимедіа [3, с. 235]. Стрижневе завдання блогера – подача інформації, урізноманітненої власними текстами, відео й фото. На нашу думку, це новий різновид лінгвокультурного феномену блогінгу.

Зважаючи на популярність й постійну видозміну Інтернет-щоденників, а також нетривалий час їхнього існування (із середини 1990 р.), донині залишається малодослідженою галузь психологічного і лінгвістичного пізнання блогерів. Попри це, за останні кілька років з'явилася значна кількість наукових праць, присвячених окремим аспектам віртуальної комунікації, результати яких потребують систематизації та подальшого скрупульозного аналізу, що вкотре посвідчує актуальність і своєчасність пропонованого дослідження. Посутній внесок у вивчення Інтернет-щоденників зробили вітчизняні і зарубіжні лінгвісти (Алексеев О. В., Горошко О. І., Заборовська С. В., Н. Б. Рогачова, М. Ю. Сидорова, Р. Блад, Д. Кристал, С. Херрніг, Р. Кайзер та ін.).

Виклад основного матеріалу. Для іноземних студентів переїзд в Україну – це надзвичайний стрес, пов'язаний із різними кліматичними умовами, культурними розбіжностями, перетином й змішуванням традицій, незнанням української мови, іншою релігією та її базовими канонами, віддаленістю від родини, друзів, відсутністю їхньої підтримки тощо. Коли іноземець потрапляє у незвичне середовище, його охоплює паніка.

Виникає відчуття дискомфорту, страху, відчуженості. Через мовний бар'єр бракує спілкування, відчувається брак односторонності, тому їм українсько складно адаптуватися до нового способу життя. Враховуючи різний рівень умов, ментальний код нової країни, пристосуватися не так просто. Для повного звикання до нового міста й життя в ньому потрібен час та свідоме, моральне сприйняття іншого, почасти чужого, суспільства.

За мету іноземні студенти-початківці ставлять зрозуміти всі тонкощі й особливості, дослідити загрози, помітити для себе певні переваги та можливості, які дає їм ця країна. Цілком логічно, що вони намагаються отримати будь-яку інформацію про Україну, поради, підтримку, користуючись при цьому відгуками в Інтернеті. Для них це нове, утім надзвичайно важливе й корисне, комунікативне середовище.

В Інтернет-щоденнику комунікативна реальність трансформується, на зміну їй приходять діалектика двох свідомостей і парадигм: віртуальна накладається на суб'єктивну, розмежовується стан перебування on- або off-line; відбувається переоцінка цінностей, змінюються ставлення до часу, пріоритетів і базових моделей комунікації.

Для неадаптованих до життя і навчання в іншій країні іноземців це є комфортним варіантом опосередкованого спілкування з певним часовим інтервалом. У комунікантів з'являється можливість формулювати і висловлювати свої думки комфортно, безперешкодно, адже в реальному житті існує мовний бар'єр.

Цікавим є те, що в блогах арабських студентів суттєво зміщено кордон між публічною й приватною сферами життя: для блогерів важливим є те, що вони поєднують комунікацію з особистими значущими подіями, викладаючи їх у формі оповіді.

Для іноземних студентів Інтернет-щоденник – це новий рівень самоствердження, можливість отримати позитивний зворотній зв'язок, співвіднесення особистого досвіду з досвідом інших. «Студент – це автор мережевого щоденника, пише він про себе самого, тобто об'єктом обставин є саме життя блогіста, отже, текст, написаний з суб'єктивної блогерської точки зору, тобто людиною з егоцентричною позицією» [3, с. 235]. На нашу думку, арабські студенти так соціалізуються, маскують свої буденні проблеми, долають труднощі в спілкуванні, знаходять односторонність, підтримку, пораду. Проаналізувавши топові теми блогів, ми дійшли висновку, що здебільшого цікавлять студентів побутові теми: ціни на житло і

продукти харчування, клімат, навчання, ставлення місцевих до іноземців, безпека в Україні, корупція, расизм. Значну кількість переглядів мають відео на кшталт «Мій звичайний день в Україні».

Проаналізувавши сучасний дискурс блогосфери іноземних студентів УМСА, ми дійшли висновку, що перебування у мережі змінює спосіб мислення і уявлення про себе. Ніхто із учасників мережевого спілкування не лишається тією самою особистістю: мовна особистість трансформується, стає «іншою», «переключається» з одного світу на інший. Слід пам'ятати, що для віртуальної особистості важлива думка інших. Коли ми говоримо про щоденники, то йдеться насамперед про коментарі й рейтинги, а отже, різні стратегії маніпулювання думкою інших. Для блогерів важливо висвітлити події не правдиво, а яскраво.

Автором мережевого щоденника керує своєрідний азарт, тому він застосовує велику палітру інструментів для розширення власної аудиторії, відповідно, інформація в Інтернет-щоденнику – це лише суб'єктивна думка оповідача.

Проаналізувавши коментарі в Інтернет-щоденниках, висновуємо, що найбільше турбує іноземців мовний бар'єр. На питання: «How do Ukrainians understand you during communication?» студенти скаржаться, що у живому спілкуванні ніхто їх не розуміє. Наразі комунікативна проблема для них стоїть гостро. Для більшості арабів, які приїжджають в Україну навчатися, неможливість спілкування з місцевими викликає шок. Саме незнання мови заважає їм швидко адаптуватися і пізнавати щось нове, тому постає проблема відчуженості, незрозуміння себе і оточення. Усе це впливає і на фізичний, і на психологічний стан іноземних студентів-початківців.

Непоодинокі в інтернет-щоденниках і скарги на труднощі в навчанні. Подибуємо такий цікавий коментар: «Сповідь іноземця в Україні» [5] (розповідь нігерійця Данієля Нквонтана (24 роки): «Я не думаю, що з нами, іноземцями, українські професори працюють на повну силу. Вони не вчать нас тому, що проходять із місцевими студентами. Сумно, але мені завжди здавалося, що їм елементарно все одно на нас. Вони поставлять нам будь-яку оцінку. У їхніх серцях немає бажання навчити нас, немає тієї пристрасті. Я розумію, що справа саме у тому злочасному мовному бар'єрі, який не дозволяє викладачам повністю висловитися».

Не менш обговорювана на теренах мережевих щоденників тема адаптації іноземця до культурного життя країни. Це супроводжується певною внутрішньою боротьбою самої особи. Іде інше

розуміння звичок і традицій, а найголовніше, віросповідання.

Інтернет – щоденник арабського студента – індивідуальна форма самовираження, текстова реалізація бажання повідомити про особливості навчання в Україні.

Специфіка багатьох відгуків і коментарів, які залишають арабські студенти під відео, – негативізм, реакція, найчастіше підкріплена емоцією, що й не дивно, адже під час перебування в Україні іноземці відчують постійний стрес, позаяк їм важко зрозуміти всі особливості та принципи життя у новій країні, інтегруватися в соціум, почати повноцінне життя з новою сторінки.

На нашу думку, необхідно створювати складові соціокультурного та соціально-виховного компонентів освітньо-культурного середовища вищого навчального закладу відповідно до соціалізаційних потреб іноземних студентів із урахуванням етнопсихологічних та соціокультурних особливостей, знайомити їх з українською культурою та звичаями. «На жаль, у системі вищої медичної освіти спостерігається тенденція до зниження позитивної мотивації щодо вивчення гуманітарних дисциплін, оскільки студент, вступивши до медичного вишу, налаштований насамперед на здобуття професійних знань, умінь та навичок», – зауважує дослідниця Н. В. Бондар [2, с. 15]. У зв'язку з окресленими проблемами, на кафедрі українознавства та гуманітарної підготовки Української медичної стоматологічної академії організовано діяльність щодо ознайомлення із соціокультурним середовищем, у якому перебувають іноземні студенти: різноманітні екскурсії; ознайомлення з інфраструктурою міста (торгові центри, банки, аптеки, бібліотеки, театри, музеї, виставкові зали, парки, місця відпочинку, заклади харчування, кіно-концертні зали). Така діяльність спрямована на адаптацію іноземних студентів до нових соціокультурних умов, формування навичок взаємодії з різними соціальними інститутами, поступове освоєння соціального простору.

Під час таких заходів формуються ціннісні настанови на взаємодію і міжкультурний діалог у ході їх підготовки, організації та реалізації, розвиток комунікативних умінь, створюється атмосфера доброзичливості, взаємоповаги, творчої взаємодії, відбувається формування толерантності, впевненості в собі, подолання міжкультурних комунікативних бар'єрів.

Залучення іноземних студентів до громадського життя, студентського самоврядування, активної соціальної практики, реалізація ними

власних проєктів сприяє їх соціальній індивідуалізації та бажанню позитивно відгукуватись про Україну. Проаналізувавши обговорювані у блогах теми, бачимо, що в іноземних студентів проблем багато. Добре, що, завдяки Інтернету, так просто натякнути на наші недоліки.

Висновки. Всесвітня павутина стала настільки всеохоплюючою, що без неї ми безсилі. За будь-якою порадою заглядаємо в пошукові системи, передивляємося блоги, читаємо коментарі, відгуки, наївно вважаючи, що під час видачі пошукових результатів знайдемо дуже багато корисного, почерпнемо всю інформацію про необхідну тему з найперших рук, тобто в тих, хто вже пройшов навчання, побачив, оцінив.

Арабські студенти часто не знають української культури і традицій, картинка, яка складається в їхній уяві, досить поверхнева. Важливо – не підкріплювати своєю поведінкою негативні стереотипи про рідну країну. Слід пам'ятати, що іноземні студенти живуть в Україні, навчаються, закохуються, проводять тут найкращі роки свого життя. Україна назавжди залишиться в їхньому серці. На жаль, інколи імідж про народ, країну може бути сформований на враженні від контакту з одним її представником. Інтернет допомагає дуже швидко розповсюджувати інформацію, негативну зокрема, тому так важливо дбати не лише про власні інтереси, а й про імідж нашої держави, адже Україна – це ми!

Список літератури:

1. Асламова М. В. Комунікативна толерантність у спілкуванні майбутнього лікаря: Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Видавничий дім «Гальветика», 2018. Вип. 19. Т. 2. С. 111–114.
2. Бондар Н В. Базовий концепт української ментальності як засіб патріотичного й морально-етичного виховання студентів медичного вишу: Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету : зб. наук. праць. Одеса : МГУ, 2018. № 37. С. 12–15.
3. Гудінова І. Л. Блог-блогер-блогосфера в психологічних дослідженнях: Актуальні проблеми психології. Психологічна герменевтика. Київ : Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, 2001. Вип.7. С. 235–249.
4. Лещенко Т. О. Здоров'я vs. хвороба в контексті словесної репрезентації ціннісної картини світу сучасного лікаря: Психолінгвістика : ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2018. № 24 (2). С. 163–180.
5. Сповідь іноземця: як це – жити й навчатися в Україні? URL: <http://studway.com.ua/inozemci-v-ukraini/> (дата звернення: 25.11.2019).
6. Kaiser R. Investigating Social Networking Information. URL: <http://www.kcell.org/researchhelp/researchguides/InvestigatingSocialNetworking.pdf> (дата звернення: 12.10.2019).

Aslamova M. V., Zhovnir M. M., Bondar N. V. INTERNET JOURNALS OF FOREIGN STUDENTS AS AN ELEMENT OF THE DISCUSSION OF THE BLOGOSPHERE

This article provides the theoretical overview of the problem of creating and maintaining blogs of Arabic students, who lives and studies in Ukraine. Frequently discussed topics related to the Ukrainian lifestyle and its educational system, significant difficulties, main problems of the foreign students, in particular which are commonly appeared in Ukrainian universities, have been shown and analyzed. It has been noted, that blogging is the most common way for expressing student's emotional sphere, inner experiences, impressions, specifics of vision and perception of the Ukrainian national educational discourse. It is also an effective way of self-organizing and reconciling their personal experience and items others points of view. The authors have defined and characterized the foreign student's diary as an individual form of author's expression, video and textual realization of the desire to inform about peculiarities of life and studying in Ukraine. Researchers postulate that the diary is not limited to periodic events. It has been showed, that emphasis is placed on the psychological component of the difficulty of adapting to the new conditions of studying. In addition, the specific of educational work with foreign students at the Department of Ukrainian Studies and Humanitarian Training of the Ukrainian Medical Dental Academy have been specified and analyzed. The article also appeals to the urgency of helping foreign students to integrate into the Ukrainian educational and cultural space, arguing their common needs and attitude to Ukraine and Ukrainians. It has been focused on the critical perception of the information presented on the pages of foreign students' blogs. The research has been presented within the anthropocentric scientific paradigm. Main descriptive and analytical methods, modern methods of comparison have been used.

Key words: *discourse, blogosphere, blog, foreign students, language barrier, adaptation.*